

СИЛАБУС

«Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи»

(назва навчальної дисципліни)

Викладач

Дедурін Геннадій Геннадійович

Кандидат історичних наук, доцент

е-пошта: dartford8144@gmail.com

телефон: 066 239 51 31

часи роботи: _____

Академічний період

I семестр 2020/2021 н.р.

Академічні години

дні тижня

час проведення за розкладом

Місце проведення

Аудиторія, майдан Свободи,

Навчальне навантаження

4 кредити ЄКТС, 120 годин

Пререквізити:

зادля успішного освоєння курсу здобувач вищої освіти має володіти базовими знаннями з історії міжнародних відносин, всесвітньої історії, зовнішньої політики України.

Постреквізити:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти таких результатів навчання:

загальні компетентності:

ЗК 2 – здатність до здійснення аналізу та критичного оцінювання політичних, культурних, економічних та соціальних явищ і подій;

ЗК 3 – здатність до розуміння витоків формування та інструментів реалізації зовнішньої політики держав;

ЗК 6 – уміння ідентифікувати та формулювати проблеми галузі міжнародних відносин;

ЗК 7 – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів;

ЗК 8 – здатність до ефективної комунікації та представлення комплексної інформації у стислій формі усно та письмово.

Фахові компетентності:

ФК 2 – здатність аналізувати і прогнозувати політичний та соціально-економічний розвиток країн та регіонів;

ФК 4 – знання про природу, джерела та інститути зовнішньої політики держави;

ФК 5 – здатність аналізувати конкретні ситуації міжнародних відносин на підставі історичного, дипломатичного, економічного та правового підходів;

ФК 7 – уміння збирати, обробляти та аналізувати інформацію міжнародного характеру з різноманітних джерел;

ФК 9 – здатність використовувати у своїй діяльності професійну лексику.

Програмні результати навчання:

ПРН1 – знання основних фактів з історії зовнішньополітичної діяльності країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи кінця XIX – поч. XXI ст.

ПРН2 – уміти визначати ключові проблеми у відносинах між державами регіону та провідними геополітичними гравцями, а також шляхи їх вирішення.

ПРН3 – володіти навичками дослідницької діяльності, включаючи аналіз проблем, постановку цілей і завдань, виділення об'єкта і предмета дослідження, вибір способу і методів дослідження.

ПРН4 – працювати з інформацією: знаходити, оцінювати та використовувати інформацію з різних джерел, необхідну для вирішення наукових і професійних завдань.

ПРН5 – здатність до самостійного аналізу діяльності знакових персоналій та ключових зовнішньополітичних концепцій, якими керувались у своїй зовнішній політиці країни регіону у зазначений період.

Призначення навчальної дисципліни:

Дисципліна «Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи» є складовою освітньо-професійної програми: підготовки бакалавра спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Освітня програма «Міжнародні відносини та регіональні студії».

Мета дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з комплексом проблем, пов'язаних з формуванням і становленням на міжнародній арені країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи наприкінці XIX – на початку XXI ст., їх роллю у системі зовнішньополітичних, економічних, культурних та інших зв'язків між державами, організаціями та іншими суб'єктами міжнародних відносин у зазначений період.

Завдання вивчення дисципліни:

- ознайомлення студентів з найбільш характерними напрямками зовнішньої політики країн регіону в XX – початку XXI століття.;
- визначення сучасних зовнішньополітичних пріоритетів країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи;
- виявлення місця та ролі України в новій системі відносин країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи;
- отримання навичок аналізу тенденцій і особливостей розвитку міжнародних відносин на регіональному рівні.

Інформаційні ресурси:

Основна література

1. Зашкільняк Л. Історія Центрально-Східної Європи: Посіб. для студентів іст. і гуман. фак-тів. Львів: Львівський національний університет ім. І. Франка, 2001. 660 с.
2. Ди Нольфо Э. История международных отношений (1918-1999 гг.). В 2-х томах. М.: Логос, 2003. Т.1. 592 с., Т.2. 744 с.
3. Дюрозель Ж-Б. Історія дипломатії від 1919 року і до наших днів. К.: Основи, 1995. 903 с.
4. Крапівін О. Зовнішня політика країн Центральної та Східної Європи: Навчальний посібник для студентів. Донецьк, 2012. 274 с.
5. Кріль М. Історія країн Центрально-Східної Європи (кінець XX – початок XXI ст.). Київ: Знання, 2008. 284 с.
6. Ротшильд Д. Східно-Центральна Європа між двома світовими війнами. Київ : Мегатайп, 2001 . 495 с.
7. Ротшильд Д. Повернення до різноманітності: політична історія Східно-Центральної Європи після завершення Другої світової війни. К.: Мегатайп, 2004. 382 с.
8. Снейдер Т. Перетворення націй. Польща, Україна, Литва, Білорусь (1569 - 1999). К.: Дух і літера, 2016. 464 с.
9. Шпорлюк Р. Формування модерних націй: Україна, Росія, Польща. К.: Дух і літера, 2016. 552 с.
10. Яровий В. Новітня історія Центральноєвропейських та балканських країн. XX століття. Київ: Генеза, 2005. 816 с.

Допоміжна література

1. Богатуров А. История международных отношений. 1945 – 2008. М., 2010.
2. Васильева Н., Гаврилов В. Балканский тупик? Историческая судьба Югославии в XX веке. М., 2000.
3. Зашкільняк Л. Українсько-польські стосунки у XX ст.: Традиції і сучасність. *Проблеми слов'янознавства*. Вип. 49. Львів, 1996.
4. Іваницька О. Історія міжнародних відносин (1918 – 1945): Підручник. – К., 2011.
5. Крушинський В. Міжнародні відносини та світова політика: 1945 – 1980. К., 2007.
6. Лундестад Г. Восток, Запад, Север, Юг: Основные направления мировой политики. 1945 – 1996. М., 2002.
7. Международные отношения и страны Центральной и Юго-Восточной Европы в период фашистской агрессии на Балканах и подготовки нападения на СССР (сентябрь 1940 – июнь 1941 гг.) – М., 1992.
8. Міжнародні відносини та світова політика: Підручник/За ред. Манжоли В.А.-К., 2010.
9. Михайленко В. Европейская политика СССР в 1945 – 1953 гг.: У истоков холодной войны. Учебное пособие. Екатеринбург: Изд. Уральского университета, 2006. 244 с.
10. Очаги тревоги в Восточной Европе. Драма национальных противоречий. – М., 1994.
11. Политический кризис 1939 г. и страны Центральной и Юго-Восточной Европы. – М., 1989.
12. Фалькович С. О некоторых особенностях формирования национальных государств в Центральной Европе. *Центральная Европа в Новое и Новейшее время: Сборник к 70-летию Т.М. Исламова*. М., 1998.

13. Центральнo-Вoстoчнaя Еврoпa вo втoрoй пoлoвинe XX вeкa. В 3-х тт. М., 2000 – 2002. Т.1 – 2.
14. Югo-Вoстoчнaя Еврoпa в эпoxу кaрдинальнoх пeрeмeн / Пoд рeд. А.А. Язькoвoй. М.: Издaтeльствo «Вeсь мир», 2007. 352 с.
15. Язькoвa А. Мaлaя Aнтaнтa в eврoпeйскoй пoлитикe. 1918-1925. М., 1974.

Пoсилaння нa iнфoрмaцiйнi рeсурси в Iнтeрнeтi, вiдeo-лeкцiї, iншe мeтoдичнe зaбeзпeчeння

Ключoвi зaпити для пoшуку у свiтoвiй мeрeжi вiдпoвiдних iнфoрмaцiйних рeсурсiв:

1. Цeнтрaльнo-Схiднa Еврoпa. Рeжим дoступу: http://istznu.org/dc/file.php?host_id=1&path=/page/issues/19/19/kaganov.pdf
2. Пiвдeннo-Схiднa Еврoпa. Рeжим дoступу: <https://i100rik.com.ua/krayini-tsentralnoyi-shidnoyi-i-pivdenno-shidnoyi-yevropi/>
3. Iстoрiя дiплoмaтiї. Рeжим дoступу: http://chtyvo.org.ua/authors/Diurozel_Zhan-Batist/Istoriia_dyplomatii_vid_1919_roku_do_nashykh_dniv/
4. Iстoрiя мiжнaрoдних вiднoсин. Рeжим дoступу: <http://posibniki.com.ua/catalog-istoriya-mizhnarodnih-vidnosin-i-zovnishnoyi-politiki-hh-pochatok-hhi-st>
5. Рух НАТО нa Схiд. Рeжим дoступу: <http://history.org.ua/LiberUA/Book/minzv/11.pdf>

Пoлiтикa курсу

Пoлiтикa щoдo дeдлaйнiв тa пeрeсклaдaння: Рoбoти, якi здaютьсa iз пoрушeнням тeрмiнiв бeз пoвaжних пpичин, oцiнюютьсa нa нижчу oцiнку (75% вiд мoжливoї мaксимaльнoї кiлькoстi бaлiв зa вид дiяльнoстi бaлiв).

Дисциплiнa склaдaєтьсa iз 32 гoдин лeкцiй, 16 гoдин семiнaрських зaнять, 72 гoдин сaмoстiйнoї рoбoти (oзнaйoмлeння iз вiдпoвiднoю лiтeрaтурoю, вiрiшeння кейсiв, пiдгoтoвкa пpeзeнтaцiй тoщo).

Пeрeсклaдaння eкзaмeнaцiйнoї рoбoти вiдбyвaєтьсa зa нaявнoстi пoвaжних пpичин (нaпpиклaд, лiкaрняний).

Пeрeдбaчaєтьсa зaрaхувaння рeзультaтiв нaвчaння у рaзi, якщo студeнт пpoслухaв aнaлoгiчний курс (aбo йoгo чaстинy) у бyдь-якoмy унiвeрситeтi Укpаїни aбo Єврoпи, бyв учaсникoм мiжнaрoдних пpoєктiв Жaн-Мoнe мoдуль, К1, у мeжaх якoгo вивчaлaсь тaкa ж дисциплiнa (йoгo чaстинa), aбo слухaчeм тaкoгo ж дистaнцiйнoгo курсу нa плaтфoрмi «Prometheus», Coursera тa iнших, i пpи цьoмy мae пiдтвeрджeння – сeртифiкaт пpo рeзультaти нaвчaння (oцiнку).

Списувaння пiд чaс eкзaмeнaцiйнoї рoбoти зaбoрoнeнi (в т.ч. iз викoристaнням мoбiльних дeвaйсiв). Мoбiльнi пpистрoї дoзвoляєтьсa викoристoвувaти пiд чaс oн-лaйн тeстувaння тa пiдгoтoвки пpактичних зaвдaнь пiд чaс зaняття.

Пoлiтикa щoдo вiдвiдувaння: Вiдвiдувaння зaнять є вaжливим кoмпoнeнтoм oцiнювaння. Зa oб'єктивних пpичин (нaпpиклaд, хвoрoбa, пpaцeвлaштувaння, мiжнaрoднe стaжувaння) нaвчaння мoжe вiдбyвaтись в oн-лaйн фoрмi зa пoгoджeнням iз виклaдaчeм.

Пpoтoкoли кoмунiкaцiї

Програма і силабус курсу розміщено на сайті кафедри туристичного бізнесу та країнознавства. Комунікації із викладачем можна вести через електронну пошту та телеграм-канал курсу, а також сайт дистанційного навчання Каразінського університету, на якому представлено відповідний курс.

Студенти мають регулярно перевіряти зазначені канали комунікації з періодичністю не менше одного разу на тиждень.

Форми контролю та критерії оцінювання

Методи контролю

1. Участь у семінарських заняттях. Максимальна сума балів, яку може отримати студент за підсумками семінарських занять – 60 балів. Бали нараховуються за активну участь в обговоренні представлених питань, дискусію, відповіді на основні і додаткові запитання, вирішення кейсів тощо.

2. Підсумковий контроль під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин.

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

Теоретичне питання – 10 балів

Творче питання – 15 балів

Тести – 15 балів (6 тестових завдань x 2,5 бали)

За бажанням студент має можливість обрати тестову форму екзаменаційного білета (білет містить 20 тестових завдань, студент одержує 2 бали за кожну вірну відповідь)

Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота								Разом	Експанаційна робота	Сума
Розділ 1				Розділ 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
7	8	7	8	7	8	7	8	60	40	100

Критерії оцінювання

Семінарські заняття

Вид завдання, що оцінюється	Система оцінювання знань, бали		Критерії оцінки
Оцінювання знань практичних занять (письмова або усна)	від 1.0 до 8.0	8.0-7.0	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання виявив всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу, вміє грамотно інтерпретувати одержані результати; продемонстрував знання основної і додаткової літератури, передбачені на рівні творчого використання

Відповідь)		6.0-4.0	виставляється здобувачу вищої освіти, якщо при усній або письмовій відповіді на запитання здобувач вищої освіти виявив повне знання програмного матеріалу, передбачене на рівні аналогічного відтворення, але припустився окремих несуттєвих помилок
		3.0-1.0	виставляється, якщо при усній або письмовій відповіді на запитання здобувач вищої освіти виявив недостатні знання основного програмного матеріалу, в обсязі, що необхідний для подальшого навчання і роботи, передбачених програмою на рівні репродуктивного відтворення

Екзамен

Оцінка 35–40 балів передбачає повне і впевнене засвоєння програми курсу, знання основної і додаткової літератури, уміння аналізувати й узагальнювати матеріал, порівнювати, оцінювати, пояснювати факти на основі здобутих із різних джерел знань, користуватися науковою термінологією.

30–34 бали виставляється за впевнене засвоєння курсу, уміння логічно будувати відповідь, робити аргументовані висновки, аналізувати матеріал. А також за умови, якщо студент припустився незначних помилок або зробив не зовсім повні висновки.

20–29 балів передбачає виконання всіх вимог до оцінки «В», за наявності принципових помилок при викладенні засвоєного матеріалу або неповних висновків.

10–19 балів виставляється за часткове висвітлення змісту теоретичних питань та недостатнє вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних завдань. При цьому студент не вміє логічно мислити. Поставлене завдання виконане ним не повністю, але у його відповідях продемонстроване розуміння основних положень матеріалу навчальної дисципліни.

1–9 балів передбачає виконання всіх вимог до оцінки «D», а також, коли у студента виникають проблеми навіть з відтворенням основного матеріалу курсу.

0 балів виставляється, якщо студент не засвоїв матеріал, передбачений програмою курсу.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	Для чотирирівневої системи оцінювання	Для дворівневої системи оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70 – 89	добре	
50 – 69	задовільно	
1 – 49	незадовільно	не зараховано

КАЛЕНДАР КУРСУ

«Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи»

№ тижня (дні тижня)	Тема	Форми організації навчання	Кількість годин	Завдання для самостійної роботи
1 семестр 2020 – 2021 навчального року				
1	Тема 1. Центрально-Східна та Південно-Східна Європа як історичний регіон	Лекція	2	<i>Завдання:</i> - лекційний матеріал доповнити детальним ознайомленням з особливостями становища зарубіжних слов'янських та балтійських народів у період переходу до модернізації Європи; - характеризувати тенденції розвитку їх національно-визвольних рухів
2	Тема 2. Геополітичні зміни у Центрально-Східній та Південно-Східній Європі внаслідок Першої світової війни	Лекція, семінарське заняття	4	<i>Завдання:</i> - лекційний матеріал доповнити інформацією стосовно діяльності Малої Антанти та Балканської Антанти; - визначати вплив боротьби між автократією і демократією в зарубіжних слов'янських державах та країнах Балтії на вибір їх зовнішньополітичного курсу
3-6	Тема 3. Країни Центрально-Східної та Південно-Східної Європи у міжвоєнній системі міжнародних відносин	Лекція, семінарське заняття	10	<i>Завдання:</i> - звернути увагу на міжнародний контекст проголошення незалежності Словаччини; - характеризувати участь Польщі у міжнародних конфліктах в Європі; - визначити місце КСХС у системі міжнародних відносин у 20-х роках XX ст.; - знати причини та наслідки італійської агресії проти Албанії
7	Тема 4. Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи під час Другої світової війни	Лекція, семінарське заняття	4	<i>Завдання:</i> - з'ясувати причини втягування Румунії, Угорщини та Болгарії у Другу світову війну на боці блоку агресивних держав; - встановити, яким чином нацистська Німеччина використовувала національні рухи країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи для створення напруженої міжнародної ситуації у регіоні
8	Тема 5. Зміни зовнішньополітичного	Лекція, семінарське	4	<i>Завдання:</i> - знати міжнародний контекст відновлення незалежності Польщі та вирішення

	курсу країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи у перші повоєнні роки. Формування соціалістичного табору	заняття		питання про її кордони; - звернути увагу на те, яким чином було легітимізована зміна кордонів у регіоні, що відбулась у 1939 – 1940 рр.
9-10	Тема 6. Зовнішня політика країн соціалістичної співдружності у 1950-х – на початку 1980-х рр.	Лекція, семінарське заняття	6	<i>Завдання:</i> - розглянути особливості зовнішньополітичного курсу Югославії; - вміти пояснити, чому західні країни не втручалися у перебіг конфліктів, що виникали у 1950-х – 1960-х рр., як то антирадянські виступи в Угорщині 1956 р. та Чехо-Словаччині 1968 р.; - знати, як сприйняли лідери країн «народної демократії» доктрину Брежньєва
11	Тема 7. Крах соціалістичної системи та формування нового зовнішньополітичного курсу країн регіону	Лекція, семінарське заняття	4	<i>Завдання:</i> - ознайомитися зі змістом Декларацій Ради Міністрів ЄС «Про Югославію» та «Про критерії визнання нових держав у Східній Європі і СРСР»
12-14	Тема 8. Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.	Лекція, семінарське заняття	8	<i>Завдання:</i> - пояснювати причини трансформації НАТО в контексті геополітичних змін у Центрально-Східній Європі; - вміти визначати позитивні та негативні боки розширення Північноатлантичного альянсу на Схід; - розглянути вплив на політичне і економічне життя низки країн регіону їх вступу до ЄС
15-16	Тема 9. Україна серед держав Центрально-Східної та Південно-Східної Європи	Лекція, семінарське заняття	6	<i>Завдання:</i> - лекційний матеріал доповнити історичним екскурсом у становлення зв'язків між Україною і рештою країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи.
	Канікули			